

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: Mettälä, M. (2017). Vanhempien hoitoon liittyviä kokemuksia Tampereen potilashotellin lapsivuodeosastolla; Perheonnessa. Teoksessa Jouni Tuomi & Anna-Mari Äimälä (toim.) Viisaat valinnat – terveenä raskaaksi, hyvä synnytys. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Tutkimuksia 22, 258-265.

URL: <http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/A/22-Viisaat-Valinnat.pdf>

28 Vanhempien hoitoon liittyviä kokemuksia Tampereen potilashotellin lapsivuodeosastolla; Perheonnessa

Marika Mettälä, TtM, hoito- ja kättilötyön lehtori, Tampereen
ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Artikkelissa kuvataan vanhempien kokemuksia lapsivuodeajan hoidosta ja palvelukokemusta potilashotellin lapsivuodeosastolla. Aineisto kerättiin haastattelemalla Pirkanmaan sairaanhoitopiirin Perheonni-osastolle siirtyneitä synnyttäneitä äitejä ja heidän puolisoitaan.

Vanhemmat kokivat potilashotellin lapsivuodeosastolla, että hoitajat olivat ammattitaitoisia, saatu hoito oli perhekeskeistä ja että hoito oli hyvää. Lisäksi vanhemmat kokivat, että saatu hoito oli yksityisyyttä kunnioittavaa, perheen hyvinvointia tukevaa ja perheen varhaisen vuorovaikutuksen kehittymistä tukevaa. Vanhempien kehittämisohdotukset potilashotellin lapsivuodeosastolla annettuun hoitoon ja osaston toiminnalle käsittelivät hoitajien avuliaisuutta, ennakkoon annetun tiedon määrän lisäämistä ja parannusehdotuksia fyysisien tilojen toiminnallisuuteen. Palvelukokemusmittarin tulokset osoittivat, että saatu palvelukokemus oli hyvä kaikilla mittarin osa-alueilla. Vanhemmat kokivat saaneensa hyvää hoitoa ja kohtelua, hoito koettiin turvalliseksi ja hoitoa koskevat päätökset tehtiin vanhempia kuunnellen. Läheiset oli huomioitu hoidossa hyvin. Koko sairaalassa saadun palvelun vanhemmat kokivat hyväksi ja todennäköisesti he voisivat suositella sairaalaa läheisillensä.

ABSTRACT

The purpose of this article is to describe parents' experiences of postnatal care and survey parents' service experience on a patient hotel's postnatal ward. The qualitative research data was collected by interviewing mothers and their spouses on the Perheonni-ward of Tampere University Hospital in Pirkanmaa hospital district.

The parents experienced that the nurses were professional, the received care was family centered and the care was good on the patient hotel's postnatal ward. In addition parents experienced that the received care respected the privacy of

the family, supported the overall wellbeing of the family and supported their development in early interaction. The parents' suggestions for improvements of care and functions on a patient hotel's postnatal ward included the willingness of nurses to help and give advice, increase of given information beforehand and suggested improvements in the functionality of physical facilities. The results of the service experience survey indicated that the service experience was good in every part of the service experience survey. The parents experienced that they have had good care and treatment, received care had been safe and decisions were made with parents. Relatives were considered during the stay in hospital. The parents experienced that service in hospital was good and they would most likely recommend hospital to their families.

JOHDANTO

Artikkeli pohjautuu Mettälä Marikan (2015) Pro gradu -tutkielmaan ”*Vanhempien kokemuksia lapsivuodeajan hoidosta potilashotellin lapsivuodeosastolla*”.

Pro gradu -tutkielmaa varten haastateltiin TAYS:ssa synnyttäneitä äitejä ja heidän kumppaneitaan, jotka siirtyivät lapsivuodeajan hoidon ajaksi Perheonnoon. Laadullisen aineiston haastattelut tehtiin syksyllä 2014. Haastattelun lisäksi haluttiin tarkastella valtakunnallisesti käytössä olevan palvelukokemusmittarin tuloksia samalta ajankohdalta Perheonnessa. Pro gradu-tutkielman määrällinen aineisto muodostui Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin asiakkailta kuukausittain kerättävän kansallisesti käytetyn palvelukokemusmittarin avulla saadusta materiaalista. Palvelukokemusmittari on strateginen mittari, jonka avulla saadaan tietoa siitä, minkälaiseksi potilas on kokenut hoito- ja palvelukokemuksensa. Palvelukokemusmittarilla saatua tietoa voidaan hyödyntää strategisen päätöksenteon tukena, vertailutietona ja toiminnan kehittämisen apuna.

LAPSIVUODEOSASTOHOITO TAYSISSA

Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin (PSHP) kuuluvassa Tampereen yliopistollisessa sairaalassa (TAYS) on synnytyksiä noin 5500 vuosittain. Vaikka hoitoajat ovat lyhentyneet, ollen keskimäärin tällä hetkellä noin 2 vuorokautta, lapsivuodeosastoilla ei ole ollut tilan puutteen takia mahdollisuutta tarjota perhehuoneita synnyttäneille perheille ja siten siltä osin vastata lapsivuodeajan hyvän perhekeskeisen hoidon periaatteisiin. Raskaana olevien, syn-

nyttäjien ja synnyttäneiden hoitoprosessit ovat kuitenkin saaneet pääsääntöisesti positiivista palautetta. Palautteissa mainittiin kuitenkin toistuvasti koko perheen hoidon laatua heikentävänä tekijänä puute perhehuoneista.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin naistentautien ja synnytysten toimialueella sairaalan ja potilashotellin yhteistyön aloittamista varten perustettiin moniammatillinen projektiryhmä. Projektiryhmän toimintaa määritti sairaanhoitopiirin hallituksen kokeilusopimus, mutta tärkeimpänä toiminnan määrittäjänä nähtiin perheiden toiveet perhehuoneista synnytyksen jälkeen. Toisin sanoen potilaiden näkökulmasta katsottuna potilashotellin tavoitteeksi oli asetettu hoidon yksityisyys, yksilöllisyys ja perhekeskeisyys, sekä omaisten ja läheisten mahdollisuus majoittua lähelle. Ryhmän tarkoituksena oli luoda toimintamalli hotellin tiloihin sijoittuvalla perhehuoneita käsittävälle osastolle. Ryhmän tuli huolehtia sairaalan sisäisestä tiedottamisesta ja tiedottamisesta yhteistyökumppaneille ja rajapinnoilla työskenteleville osapuolille, laatia kriteerit siirtyville perheille sekä synnyttäneen että vastasyntyneen näkökulmasta, kuvata toimintamalli tilanteisiin, jolloin synnyttänyt äiti ja vastasyntynyt toipuvat normaalisti, mutta myös tilanteisiin joissa toipuminen ei ole normaalia tai tulee hätätilanne. Lisäksi projektiryhmän tuli kartoittaa ja hankkia tarvittavat laitteet ja varusteet toiminnalle, rekrytoida henkilöstö ja varmistaa valitun henkilöstön perehdyttämisestä.

Hotelli Norlandia Caren tiloissa aloitettiin hoitaa synnyttäneitä äitejä ja vauvoja perhehuoneissa kesällä 2013. Osasto nimettiin Perheonneksi. Aloitusvaiheessa potilaspaikkojen määrä määriteltiin seitsemäksi. Alkuun osastolla työskenteli yksi kätilö vuorokauden ympäri viikon jokaisena päivänä, joten hoidon laatu tai potilasturvallisuus pystyttiin takaamaan. Keväällä 2014 osaston potilaspaikkoja lisättiin siten että potilaspaikkoja oli 14–17. Henkilöstöä lisättiin myös, jokaisessa vuorossa työskenteli kaksi kätilöä. Potilaspaikkojen ja henkilökunnan määrä on vakiintunut toiminnan jatkuessa. Lastenlääkäri tekee vastasyntyneille kotiutustarkastukset Perheonnessa viikon jokaisena päivänä, ja on tarpeen tullen saatavilla. Obstetrikko ei kierrä säännöllisesti, mutta on puhelimitse tavoitettavissa aina tarvittaessa. Potilashotellissa tapahtuvan lapsivuodeosastohoidon tarkoituksena ei ole lisätä hoitopäivien määrää tai pidentää hoitoaikoja. Tavoitteena on, että perheet kotiutuisivat Perheonnesta samassa aikataulussa kuin perinteisiltäkin lapsivuodeosastoilta TAYS:ssa.

VANHEMPIEN KOKEMUKSET POTILASHOTELLIN LAPSIVUODEOSASTOHOIDOSTA HAASTATTELUN MUKAAN

Haastatteluissa vanhemmat kertoivat, että saatu hoito on hyvää ja perheen hyvinvointia tukevaa. Perheet kokevat, että potilashotellin lapsivuodeosastolla oleminen edesauttaa palautumista ja synnytyksestä toipumista ja että oleminen potilashotellin lapsivuodeosastolla antaa varmuutta vauvaperheen perusasioiden hoitamiseen. Saatu hoito on perhekeskeistä ja varhaista vuorovaikutusta tukevaa.

AMMATTITAITOISET KÄTILÖT

Vanhemmat arvioivat, että Perheonnan kätilöt ovat ammattitaitoisia, Vanhemmat tarkastelevat kätilöiden toimintaa monelta eri näkökannalta. Vanhemmat kertovat, että kätilöt vastaavat kysymyksiin ja heiltä saa neuvontaa ja tukea. Lisäksi kätilöillä on antaa aikaa ja huomiota riittävästi tuoreille vanhemmille. Vanhemmat saavat imetysohjausta ja tukea imetykseen liittyvissä asioissa. Vanhemmat kokevat, että kätilöt osaavat kysyä oikeat asiat, jotta pystyvät ohjaamaan vanhemmille ne vastasyntyneen hoitoon liittyvät asiat, joissa vanhemmilla saattaisi olla tiedollisia tai taidollisia puutteita.

PERHEKESKEISYYS

Perhekeskeisyys potilashotellin lapsivuodeosastolla on ilmeistä. Perheonnessa vanhemmilla on mahdollisuus olla perheenä alusta alkaen ja hoitaa vauvaa yhdessä. Vanhemmat kokevat, että sairaalassa yhdessä oleminen helpottaa mahdollisuutta sopia perheen sisäisestä työnjaosta ja harjoitella yhteistyön sujuvuutta uusissa rooleissaan vanhempina heti lapsen syntymästä alkaen. Lisäksi se, että kätilö huomioi isän ja että isälle ohjataan vauvan hoitoja ja käsittelyä, helpottaa isän roolin omaksumista. Isä ei koe olevansa ulkopuolinen tai vain vierailija. Isän saama emotionaalinen ja konkreettinen tuki vähentää isyyden roolin muodostumisen stressiä. Perheen aikaisimpien lasten läsnäolon mahdollisuus ja mahdollisuus tutustua vastasyntyneeseen on vanhempien kokemuksen mukaan myös tärkeitä.

HYVÄÄ HOITOA PERHEONNESSA

Hoito Perheonnessa ottaa huomioon perheet yksilöllisesti ja saatu hoito koetaan hyväksi. Perheonnen käytännöt tukevat perheen hyvinvointia ja edistävät varhaisen vuorovaikutuksen kehittymistä. Lisäksi hoito on turvallista, koska kätilöt ovat kaiken aikaa Perheonnessa saatavilla ja vastasyntyneen vointia seurataan tarkasti, esimerkiksi veriarvojen mittaaminen osastolla on mahdollista. Positiivisen ja turvallisen kokemuksen luominen lapsivuodeosastolla vietetystä ajasta on merkityksellinen vanhemmuuden kehittämisessä. Kätilöiden halu tehdä työnsä hyvin välittyy vanhemmille. Perhehuoneissa vanhemmat kokevat saavansa kokonaisvaltaista ja yksilöllistä ohjausta vauvan hoitoon ja päätöksentekoon. Vanhemmat kokevat hoidon hyväksi silloin kun fyysisestä turvallisuudesta huolehdittiin ja kun he saavat yhdessä varmistusta ja tukea uusissa rooleissaan vanhempina.

YKSITYISYYTTÄ KUNNIOITTAVAA HOITOA

Perheonnessa perheillä on mahdollisuus elää oman aikataulunsa mukaisesti. Perheet voivat hoitaa vauvaansa itsenäisesti, tietäen kuitenkin, että apu on aina saatavilla. He voivat vastaanottaa vieraita huoneeseensa silloin kun heille sopii. Perheiden ei tarvitse miettiä häiritseekö heidän vieraansa toisia perheitä tai toisten perheiden vieraat eivät keskeytä esimerkiksi imetyksen harjoittelua. Oma huone ja sen tuoma rauha ja mahdollisuus olla rauhassa oman vauvan kanssa lisäävät yksityisyyden tuntua. Oma wc- ja suihkutila lisäävät tietenkin myös yksityisyyden tuntua.

Osa vanhemmista toivoo, että kätilö kävisi työvuoron alussa huoneissa esittäytymässä ja tervehtimässä perhettä, se helpottaisi kysyttäessä apua, kun tietäisi jo etukäteen keneltä apua hakee. Saadakseen apua ja neuvoja, tulee itse hakeutua kätilön luokse kysymään neuvoja. Tämä käytäntö poikkeaa ns. normaalista sairaalatoiminnasta ja se saattaa aiheuttaa hämmennystä aluksi.

Osa uudelleensynnyttäjistä arvioi, että saatu hoito olisi ollut heille ensisynnyttäjinä riittämätöntä. Ensisynnyttäjät eivät kuitenkaan kokeneet saaneensa riittämättömästi tukea Perheonnessa.

PERHEEN HYVINVOINTI

Perheonnessa vanhemmat kokevat, että hotelliympäristö vähentää potilaina olemisen ja sairauden tuntua. Se edesauttaa palautumista synnytyksestä takaisin normaaliin olotilaan ja edistää tunnetta omasta ja perheen hyvinvoinnista. Perhe toimii yhdessä kuten kotonakin, kantavat toisistaan vastuuta ja huolta, sekä ratkaisevat ongelmat itsenäisesti. Perheonnessa koko perhe käyttää omia vaatteitaan. Vauvalle puetaan myös omat vaatteet, ei sairaalan vaatteita, jolloin ajattelu ohjautuu enemmän ”meidän vauva” kuin ”sairaalan vauva” suuntaan. Perheen yhtenäisyys lisää äidin hyvinvointia ja luottamusta siihen, että perhe selviytyy vauvaperheen arjesta.

VARHAINEN VUOROVAIKUTUS

Vanhemmat kokivat, että hoito potilashotellin lapsivuodeosastolla tukee varhaisen vuorovaikutuksen kehittymistä. Tutustuminen uuteen perhetilanteeseen ja vastasyntyneeseen mahdollistuu paremmin perhehuoneissa potilashotellin lapsivuodeosastolla. Tunne perheen yhtenäisyydestä lisää äidin hyvinvointia ja luottamusta siihen, että perhe selviytyy vauvaperheen arjesta. Perheonnessa on sekä äidillä että koko perheellä mahdollisuus tutustua vastasyntyneeseen ja harjaantua vastasyntyneen hoidossa ja vastasyntyneen tarpeisiin vastaamisessa. Vanhemmat kokevat, että Perheonnessa oppii luottamaan omiin kykyihin hoivata vastasyntynyttä, selviytyä perusasioiden hoidosta ja huomaa, kuinka vastasyntynyt rauhoittui lempeillä puheilla ja otteilla. Vanhemmat oppivat tulkitsemaan vastasyntyneen viestejä ja vastaamaan niihin. Pärjäämisen tunne ja luotto omiin kykyihin, lisää henkisiä voimia selviytyä vauvaperheen arjessa.

VANHEMPIEN KOKEMUS PALVELUSTA PALVELUKOKEMUSMITTARIN MUKAAN

Palvelukokemusmittarin tuloksia tarkasteltiin tutkimuksessa samana ajankohtana kuin haastattelutkin toteutettiin. 99 % vastaajista oli sitä mieltä, että hoito Perheonnessa oli hyvää. Henkilökunnalta saamansa kohtelun 97 % koki hyvänä. Olonsa turvalliseksi hoidon aikana palvelukokemusmittarin

mukaan oli kokenut 98 % vastaajista, eikä kukaan vastaajista kokenut, että olo ei olisi ollut turvallinen hoidon aikana. 94 % vastaajista koki, että hoitoa koskeviin päätökset tehtiin yhdessä vastaajan kanssa. Vain 1 % vastaajista oli osittain eri mieltä siitä, että hoitoa koskevat päätökset olisi tehty yhdessä hänen kanssaan. ”Saamani tieto hoidosta oli ymmärrettävää” – väittämän kanssa samaa mieltä oli yli 97 % vastaajista. Läheisten mahdollisuus olla mukana hoidossa oli onnistunut 94 % vastaajilla. 96 % vastaajista koki, että heidän läheisiään oli kohdeltu Perheonnessa hyvin.

Palvelukokemusmittarin tulokset osoittavat, että Perheonnessa saatu palvelukokemus on hyvä kaikilla mittarin osa-alueilla. Palvelukokemusmittariin vastanneista 100 % arvioi, että voisi suositella sairaalaa läheisillensä.

YHTEENVETO

Vanhemmat kokevat, että olemalla perheenä perhehuoneessa he oppivat tulkitsemaan vastasyntyneen tarpeita. Se antaa varmuutta vastasyntyneen hoitoon ja huolehtimiseen liittyvissä asioissa ja se lisää vanhempien tunnetta siitä, että he tulevat pärjäämään vastasyntyneen kanssa kotonakin. Kun vanhemmat kantavat vastuun vastasyntyneestä huolehtimisesta ja hoitamisesta alusta alkaen, vanhemmuus, ja sen kehittyminen, voimistuvat.

On tärkeitä tiedostaa, millaiseksi perheet kokevat saamansa hoidon lapsivuodeosastoilla ja perhehuoneissa. Minkälaisia toiveita ja ajatuksia heillä hoidosta on. Haastatteleamalla perheitä pystytään kehittämään hoitoa perhehuoneissa ja perinteisillä lapsivuodeosastoilla. Lisäksi perheiden kokemuksien ja palautteiden avulla voidaan perustella perhehuoneiden lisäämistä uusia sairaaloita suunniteltaessa ja rakennettaessa.

TAYS:n Perheonneen pääseminen edellyttää tiettyjen kriteerien täyttymistä ja ne tulisi olla paremmin vanhemmilla tiedossa jo ennen synnytystä. Pyrkimys hyvään ja fysiologiseen synnytykseen edesauttaa perheen mahdollisuutta päästä Perheonneen lapsivuodeosastohoidon ajaksi. Yhteistyötä neuvoloiden, erikoissairaanhoidon ja hotellin välillä tulee jatkossakin kehittää, jotta tiedottaminen ja informointi saataisiin vanhempia paremmin palvelevalle tasolle.

Yksi Perheonnessa olleista isistä kiteytti kokemuksensa seuraavasti: *”Me ollaan täällä pienessä maailmassa (Perheonni), jossa kaikki on onneksi loppujen lopuksi tosi hyvin.”* Lauseessa yhdistyvät erinomaisesti keskeiset hyvän lapsivuodeosastohoitojakson osaset; perhe on yhdessä, olo on turvallinen ja hyvä.

LÄHDE

Mettälä, M. 2015. Vanhempien kokemuksia lapsivuodeajan hoidosta potilashotellin lapsivuodeosastolla. (Pro Gradu tutkielma) Tampereen yliopisto.